

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. V. Commentitium est quod dicit Neotericus, Trident. sess. 14. c. 4. de
aliâ imperfectâ Contritione locutum, quàm quae ex gehennae metu &c.
exoritur. Item Contritio veri nominis, quae tamen ad ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

fieri posse, ipsi eiusque sectatoribus non est admodum credibile. Itaque cum de illâ Contritione non agat Concilium, restat ut de aliâ quâdam Contritione sermo sit, quæ veræ essentia sit Contritio, sed tamen imbecillior quàm ut se solâ sine Sacramento, tantæ rei, quanta est justificatio impii, conficiendæ sufficiat. Ac sic mentem Concilij paululùm, & prout oportet, si placet, immutando, rectè cohæret Tridentini definitio, cum Neoterici, imò & cum Lutheri assertionibus. Atque hæc est demùm tota Neotericæ doctrinæ de Attritione, quantumvis inuolutæ, & sententiarum phaleris exornatæ, clara analysi & expositio. Videndum nunc est breuiter per partes singulas, quàm infeliciter sententiam dixerit, & pro Charitate, contra Timorem gehennæ, quàm malè perorarit.

§. V.

Commentitium est quod dicit Neotericus, Tridentinum sess. 14. c. 4. de aliâ imperfectâ Contritione locutum, quàm quæ ex gehennæ metu &c. exoritur. Item, Contritio veri nominis, quæ tamen ad justificationem sine Sacramento non sufficiat, nouitium commentum est, & in Ecclesiâ inauditum.

Veritas anfractus non habet.

VT tela hæc quæ multis rerum obscurarum anfractibus, ut ipsemet fatetur, contexta est, retexatur, ab ultimo incipiendum est filo; atque inde ordiendum est, ubi auctor desit; ut rerum tam obscurarum, aut potiùs ab ipso studiosè intricatarum anfractus liquidò detegantur. Videamus fanè, an ut ipse isthic declamat, *Fallantur sine dubio. Et rerum obscurarum anfractus non satis penetrent, quotquot aduersus fundatissimam suam doctrinam, timorem pœnæ nimis imprudenter extollunt.* Crede mihi Vir erudite, veritas, obscura res non est, nec habet anfractus; nuda & aperta est res, facilè se conspiciendam dat: neque vlla tam suspecta est de veritate doctrina, quàm quæ obscura est auctoris artificio, & quæ sententiarum anfractibus inuoluitur.

Hoc igitur ut euitemus, & ne quisquam in laberinthum abeat

31.

Ianssen
cap. 33.

32.

eoque

eoque intricetur incautus, planâ procedendum est viâ: hæc autem ea est, quâ ducit Concilij Sancto-Sancti, & inter orthodoxos indubitati mens. Quæro igitur, quâ demum fiducia aut potius quâ animi lubentia Neotericus dixerit, Tridentinum Sess. 14. c. 4. non de Attritione quæ ex timore gehennæ aut spe præmij oritur loqui, sed de aliâ quâdam quam ipse fingit? Quis id ante ipsum asseruit aut commentus est? Sed quid verbis opus est, ubi res ipsa clamat. Proferatur sanè Tridentinj locus, non detruncatus, ut non sine artificio à Neoterico profertur, sed sanus & integer. Ita habet. *Illam verò Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex gehennæ, & pœnarum metu concipitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ; declarat non solum non facere hominem hypocritam & magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, & Spiritûs Sancti impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum mouentis; quo pœnitens adiutus viam sibi ad iustitiam parat. Et quamuis sine Sacramento Pœnitentiæ, per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.* Hæc verba sunt Concilij. Jam verò fidem tuam appello Sapiens Lector, quæ obsecro de sensu verborum tam clarè mentem Concilij explicantium, homini suis anfractibus non irretito, incidere potest dubitatio? nulla hîc de Contritione ex Charitate ortâ, vel per umbram fit mentio. Apertè agit de attritione quæ vel ex consideratione turpitudinis peccati, vel ex gehennæ & pœnarum metu concipitur, & idcirco dicit Contritionem esse imperfectam: quâ ergo fronte aliò mens Concilij detorquetur, aliudque sensisse fingitur, quàm id quod tam apertis verbis explicat? Age porro: quod si Tridentinum dicere voluisset, se de Attritione quæ ex metu gehennæ concipitur agere, quibus tandem verbis mentem suam potuisset euidentius exponere, quam quibus nunc utitur? quæso fodes verba illa meditare, & profer, si potes, clariora. Quod si autem euidentius non potuit exprimi Patrum mens & sententia; quis ad eò sit impudens, ut de eâ dubitare audeat, non dico in alium omnino sensum detorquere? Hoc ante Neotericum hunc ausus est nemo, neque video quid exculpationis asserri possit, nisi fortè quòd alia debuerit esse Tridentini mens, præ eâ quam verbis exponit, ne in errorem dicatur incidisse. Quæ

Tridentinum non loquitur de attritione ex Charitate imperfecta, sed ex timore orta.

Trid. sess. 14. c. 4.

Probatum primo.

quidem profligatæ esset audaciæ, neque ab orthodoxo homine, sed à Luthero quopiam nouo, expectanda vox.

Probatur
secundo

Rursus, an non Lutheranæ doctrinæ è diametro opposita sunt hæc Tridentini capita & canones, aut potius fulmina, ut dicebam supra n. 18? Itaque eodem sensu prolata & intelligenda sunt verba Concilij, quò contraria Lutherus effutiit. Ridiculæ enim prorsus sunt oppositæ Lutheri definitiones, si de aliâ contritione agat hæresiarcha, de aliâ verò feratur Concilij sententia. Et hoc quidem nemo, nisi insanè negauerit. At verò de quâ Attritione agit Lutherus? de eâ nempe (uti vidimus supra n. 8. & 7.) *quâ quis ut dicunt (eius verba sunt) recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum grauitatem, damnum, feditatem, multitudinem: deinde amissionem æternæ beatitudinis, ac æternæ damnationis acquisitionem.* Manifestum est itaque Lutherum agere de contritione imperfectâ, quæ ex amissione æternæ beatitudinis ac timore gehennæ concipitur, non verò de eâ quæ oritur ex Charitate. Igitur etiam manifestum est, sententiam Tridentini quæ super hanc contritione profertur, sensum Lutheri attingere ut eius doctrinam profliget; alioquin esset toti orbi perridicula. Rursus de hanc Contritione imperfectâ, aut Attritione asserit Lutherus *eam hominem hypocritam facere, imò magis peccatorem, non hoc dicturus profectò de Contritione veri nominis & ex Charitate exortâ.* Contrarium asserit Tridentinum, docetque *non solum non facere hominem hypocritam & magis peccatorem, verum etiam esse donum Dei.* Lutherus docet omnes ex timore gehennæ pœnitentes *indignè absolui & communicari.* Condemnat Lutherum Sancta Synodus, & docet falsò id dici: *nam quamuis sine Sacramento, inquit, pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandum disponit.* An non hæc omnia de eâ attritione intelligenda sunt, de quâ sententiam tulit Lutherus? Aut si hoc non agitur, quid demum hic agitur? Non lubet rem adedò manifestam, omnium quotquot sunt hominum rectè sentientium oculis, pluribus prosequi. Hoc tantum addo. Quod si Sessionis decimæ quartæ capite 4. & canone 5. per Contritionem imperfectam seu Attritionem, intelligenda est ea quæ ex Charitate oritur, & non ea quæ ex Timore gehennæ concipitur, fidenter

33.

fidenter asserto Lutheri de Attritione dogmata, hisce canonibus minimè esse hæreseos condemnata. Quod sanè clarum est; nam de aliâ attritione egit Lutherus, quàm sit ea de quâ sententiam protulit Tridentinum. Lutherum autem hisce canonibus confixum non esse, nemo Catholicus, imo ne Lutheranus quidem negauerit. Is ergo qui alium sensum, præter eum quem verba præferunt, Concilio affingit, procul dubio Lutherum anathemati eximit, & fulmen ei intortum facit euanidum, sine neruo, imò deridiculum. Quid enim magis est absolum, quàm alio sensu à Iudice proferri sententiam quâ controuersia decidatur, quæ alio profus sensu inter partes altercantes disceptatur? sed satis sit de hac re: alterum enim premendum est caput.

34. Quæro ergo secundò, vbi tandem gentium Neotericus inuenit, Charitatem illam imperfectam aut imbecillem, de quâ Tridentinum loqui fingitur? nam inquit c. 34. *quedam est contritio veri nominis & rationis & essentia, que tamen non nisi cum Sacramento ad justificationem sufficit.* Itane verò? à quo demùm tempore, talis Contritio è Charitate profluens, inuenta est. in Ecclesiam? vbi locorum ea tandem reperta est, quæ hæctenus fuit ignorata? An in Sacris litteris? nusquam de eâ sit mentio. An in Conciliis? sanè proferantur. An in Ecclesiæ Traditionibus? inaudita certè fuit ante Baium. An in Sanctis Patribus? nemo hæctenus eam agnouit, neque proferri quisquam potest, eius qui meminerit. Ubinam ergo ea Contritio tam imbecillis primò inuenta est, nisi aut in Baii scribentis calamo, aut cerebro dictantis? Et soli sibi, suæque fidei, ab Ecclesiâ vult concredi tanti momenti rem Neotericus?

*Attritio
ori ex
Charitate
imperfectâ,
in Ecclesia
est inaudi-
ta.*

35. At verò, quí fieri potuit vt Contritio, cuius notitia Ecclesiæ Sacramentis dirigendis tam est necessaria, lynceos D. Augustini oculos effugerit? an is qui teste Neoterico vidit omnia, hoc non vidit? aut si vidit reticuit? Afferatur enim sanè locus, vbi Augustinus dicat *Quandam esse Contritionem veri nominis & rationis, seu actum Charitatis, que tamen non nisi cum Sacramento ad justificationem sufficiat.* Hanc profectò numquam Augustini libris fuisse expressam, euidenti teneo argumento: quòd Neotericus, qui minima quæque dicta sua, Augustini auctoritatibus conatur fulcire, huic tantæ molis doctrinæ, ne vnicam quidem Augustini auctoritatem supposuerit. Et tamen in peruoluendis Augustini

*Incognita
fuit S. Au-
gustino.*

*Probat
id ex ipso
Neoterico.*

Augustini libris non fuit indiligens. Nam ut Synopsis vitæ, præfixa eius operibus habet, familiaribus quandoque factus est, *Synopsis vitæ auctoris præfixa Ianff.* se decies & amplius uniuersa opera Augustini, attentione acri, annotatione diligenti; libros verò contra Pelagianos facillè trigefies à capite ad calcem peruoluisse. Patres ceteros utiles esse, sed Augustinum necessarium, imò unum pro omni materiâ Theologicâ sufficere aiebat. An verò tu? decies imò & trigefies Augustinum peruoluit Neotericus, & quidem attentione acri, & annotatione diligenti, & tamen imbecillum hanc Charitatem non attendit nec annotauit Neotericus? non itaque quidquam de eâ protulit Augustinus, de quâ tam altum est in hoc authore silentium, Augustinum commentationibus suis præferre semper solito. Neque admodum est credibile, posteritatem id celare voluisse Neotericum, quod in Augustino primus obseruasset. Non ergo id videt fortasse Augustinus, quod sine Augustino in materiâ Theologicâ vidit Neotericus. Hæc si dixeris, quo modo tunc verum est quod aiebat: *Vnum Augustinum pro omni materiâ Theologicâ sufficere?* hæc profectò Theologica est materia, nec pro eâ aditruendâ sufficit Augustinus, ut qui de eâ nihil dixerit. Aut certè dicendum est materiam hanc non esse Theologicam, utpotè quam non attigerit Augustinus.

36.

*est eadem
nata in
Baio.*

Verùm si rem omnem, prout est, fateri volumus, quòd in antiquo Augustino non inuenit commentatum Neotericus, inuenit in Bajo commentum & in Syluio; atque istud assuit suo Pseudo-Augustino neoterico. Ita habet Bajana propositio 32. *Charitas illa que est plenitudo legis, non semper est conjuncta cum remissione peccatorum.* Item propositio 31. *Charitas perfecta & sincera que est ex corde puro, & Conscientiâ bonâ, & fide non fictâ, tam in Catechumenis quàm in pœnitentibus potest esse sine remissione peccatorum.* Rursus propositio 70. *Homo existens in peccato mortali, siue in reatu eterne damnationis, potest habere veram Charitatem; & Charitas etiam perfecta, potest consistere cum reatu eterne damnationis.* Propositio 71. *Per contritionem etiam cum Charitate perfectâ, & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen extra casum necessitatis, aut martyrij, sine actuali susceptione Sacramenti.* Ecce fundum vnde charitatem suam eruit Neotericus: ecce, rerum obscurarum anfractus, quos non satis penetrari dolebat, tandem penetratos & effossos. Bajanis assertionibus

*Syluius q.
5 supp.
D.T.2.1.*

*Baui prop.
31.70.71.
apud Ripald.
to.3.
de ente
supern. in
proomio.*

bus propugnandis, tota hæc adiuuenta & admota est machina. Atqui hæc propositiones Bajanæ, à tribus Summis Pontificibus profligatæ sunt & condemnatæ, nimirum à Pio V. anno 1567. Gregorio XIII. anno 1579. & Urbano VIII. anno 1644. Enumeratis enim Bani propositionibus, inter quas hæc tres leguntur, ita eorum fert Censura: propositiones, *bas respectiue esse hereticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes. Ac quæcumque super iis verbo scriptoque emissa, presentium auctoritate damnamus, circumseribimus & abolemus. Deque eisdem & similibus posthac, quoquo pacto loquendi scribendi & disputandi facultatem, quibuscumque interdiciamus. Qui secus fecerint, ipsos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficijs, & officijs perpetuè priuamus; ac etiam inhabiles ad quæcumque decernimus. Vinculo quoque anathematis eo ipso innodamus, à quo nullus Romano Pontifice inferior valeat ipsos, excepto mortis articulo, enodare.* Hujus Bullæ ignorantiam nemo utcumque doctus potest prætexere, nisi crassam admodum & affectatam, cum legitime sit promulgata. Interim qui damnatis tam præfractè insistent propositionibus, rem obsecro penitiùs considerent: conueniant non aliena iudicia sed suam; propriæ, inquam, dictamen Conscientiæ: istudque secum statuunt, quid grauissimo anathemate sibi innodatis faciendum sit. Ego sanè miror non plura vacare beneficia.

37. Ex dictis concludo ego, cum qui docuerit, quòd Attritio quæ secundum Tridentini mentem, tantum cum Sacramento sufficit ad delenda peccata, esse *veram & proprii nominis* charitatem, debere fateri dari aliquam *veram charitatem*, quæ extra Sacramentum non debeat peccatum; atque aded posse haberi *veram charitatem* (siue perfecta sit siue imperfecta, nil moror, modò vera sit & proprii nominis) *quæ consistat cum peccato mortali seu reatu eterne damnationis.* Atqui qui hoc docet, cum Bajo Proposit. 71. in Censuras Pontificum incidit, & excommunicationis vinculo innodatur; igitur qui docet Attritionem quæ tantum cum Sacramento ad delenda peccata sufficit, esse veram & proprii nominis charitatem, excommunicationis vinculo innodatur, censurisque Pontificiis est obnoxius.

Excommunicationi videtur innodatus qui contrariè docet.

38. Quidquid sit, hoc certè fixum & ratum esse assero, nullam esse Charitatem quæ tam debilis sit, ut sine Sacramenti adminiculo

Licet daretur aliqua charitas

Fff

pecca-

*imperfecta
samen de
ea non di-
cit Trident.
qua de At-
tritione do-
cet.*

peccatorem cum Deo reconciliare non possit; contrarium autem merum esse figmentum; & in Ecclesiâ ante Bajum prorsus inauditum. Deinde, etiamsi talis Charitas aut Contritio imperfecta daretur, numquam de eâ locutum esse Tridentinum. Loquitur enim de Contritione, *quæ imperfecta est, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur.* Quid potest dici euentius? constat ergo quæcumque de Contritione imperfectâ à sanctâ Synodo dicta sunt & sancita, de Attritione quæ ex Timore gehennæ, & spe præmii interrurbatâ enascitur, esse pronuntiata. Ac proinde omnia quæ de Attritione credenda sunt, non ex vnius hominis priuati iudicio, sed ex totius Sacrosanctæ Synodi definitionibus, deinceps determinanda. Videamus porrò ea quæ sint, & quàm è diametro Neoterici anfractibus opposita.

S. VI.

Potest dari Attritio ex timore pœnarum concepta, quæ sit supernaturalis: & talis est quæ ad justificationem requiritur.

*Prima ob-
iectio Neo-
terici.*

ARguebat imprimis Neotericus, vti paulò antè num. 27. vidimus, attritionem ad justificationem minimè posse conducere, ex hoc capite, quod actus is esset planè naturalis, quod nempe è gratiâ Christi non exortus, naturæ limites etiam non excederet: nullam autem actionem merè naturalem ad justificationem hominis quidquam conferre, Catholicis omnibus in confesso est. At verò è gratiâ Christi Attritionem non procedere, non alio probat quàm trito illo sibi que familiari, sed falso dogmate; nullam actionem è gratiâ Christi existere, nisi quæ beneuolæ Charitatis sit Dei super omnia dilecti. Ita ille.

*Probat
quod Attritio
superna-
turalis de-
bitur; ex
Tridentino.*

Ego autem ex Tridentino, contraria omnia euidenter nunc conficio. Statuo enim cum Neoterico, certum & indubitatum esse nullam actionem esse bonam, id est cælestis gloriæ meritoriam, aut quæ justificationem vllò pacto mereatur, quæ non ex Christi gratiâ profluat. Et quidem vltimum quod dixi definit Tridentinum sess. 6. cap. 5. Hæc Synodi sunt verba. *Declarat pretereà ipsius*

39.

40.

*Trid. sess.
6. c. 5.*

justi-